

YTTRANDE
2019-11-15

RS 2019-0800

Försvarsdepartementet
FÖ2019/00661/RS**Tjänstemannayttrande över slutbetänkandet Förbättrat skydd för totalförsvaret (SOU 2019:34)**

Försvarsdepartementet har genom remiss bjudit in Region Stockholm att yttra sig över Kommittén för förbättrat skydd för totalförsvarsverksamhets slutbetänkande Förbättrat skydd för totalförsvaret (SOU 2019:34). Region Stockholm lämnar ett tjänstemannayttrande då tiden för politisk behandling inte funnits utifrån ett tjänstemannabehov av samråd med SKL. Tjänstemannayttrandet anmäls sedan i regionstyrelsen.

Region Stockholm anser att det är viktigt att regeringen hanterar de frågeställningar som lyfts i slutbetänkandet så att det framgent inte råder oklarhet om vilka regler som ska gälla kring skyddet av totalförsvarsintressen. Region Stockholm anser också att det i vissa fall finns behov av att införa ett kontrollsystem likt det kommittén föreslagit men vill samtidigt lyfta att det kommunala självbestämmandet liksom den generella finansieringsprincipen ska vidmakthållas.

Nedan följer Region Stockholms mer detaljerade synpunkter på slutbetänkandet.

6.3 Närmare om förslaget

Gällande förslaget att i lagstiftning införa en generell regel om att kommuner och regioner ska beakta totalförsvarets krav så anser Region Stockholm att dessa krav behöver preciseras. Detta för att kunna veta hur kraven ska beaktas och hur intressekonflikter mellan olika krav ska hanteras. Om riksdagen inför regler som innebär nya eller utökade krav på kommuner och regioner förutsätter Region Stockholm att den kommunala finansieringsprincipen tillämpas.

12.5 Särskilda ramar i förhållande till kommuner och regioner

Kommittén föreslår att det införs ett kontrollsystem där staten, genom ett antal länsstyrelser, ges möjlighet att granska och ytterst förbjuda sådana förfaranden om väsentliga totalförsvarsintressen så kräver. Systemet innebär för kommuners och regioners del att en tilltänkt överlåtelse, upplåtelse eller avveckling som omfattas av lagen ska föregås av ett obligatoriskt samrådsförfarande med granskningsmyndigheten. I de fall

granskningsmyndigheten och en kommun eller region inte är överens avseende hamnar, flygplatser och fastigheter initieras en fördjupad granskning där granskningsmyndigheten även ska inhämta yttranden från Försvarmakten och Säkerhetspolisen. Avseende skyddade anläggningar som inrättats för behov inom civilt försvar ska granskningsmyndigheten kunna fatta beslut utan fördjupad granskning. Granskningsmyndigheten ska efter en fördjupad granskning kunna besluta att en överlåtelse eller upplåtelse inte får ske eller endast får ske på angivna villkor. Beslut ska under vissa förutsättningar även kunna gälla med retroaktiv verkan. Beslut ska kunna överklagas till regeringen.

Region Stockholm anser att kommitténs förslag, om det genomförs, kommer att innebära en inskränkning i det kommunala självstyret. Om riksdagen anser att förslaget ska införas förutsätter Region Stockholm att kommuner eller regioner kompenseras för eventuell skada som en åtgärd åsamkar. Region Stockholm anser att en kommun eller region ska kunna begära inlösen efter ett beslut om försäljningsförbud, alternativt att ersättning ska utgå för uppkommen skada om den överlåtelse eller upplåtelse som granskningsmyndigheten sedan hindrar.

14.1 Granskningen initieras genom samråd eller efter anmälan

Region Stockholm anser att lagstiftningen bör kompletteras med en regel om ett undantag från obligatoriskt samråd enligt kommitténs förslag då upplåtelsen sker inom en offentligrättslig koncern, som till exempel från en region eller kommun till ett bolag som ägs av regionen eller kommunen eller över vilket regionen eller kommunen på annat sätt har rättsligt bestämmande och inflytande.

Vidare anser Region Stockholm att det behöver preciseras vilka upplåtelse som omfattas av anmälningskyldighet. Inom hälso- och sjukvårdsområdet förekommer det till exempel fall då regionen upplåter visst utrymme inom ett sjukhusområde till en driftentreprenör för att denne under avtalstiden ska ha tillgång till utrymmet för att kunna utföra uppdraget. Samma förhållande gäller även inom kollektivtrafikområdet, där en driftentreprenör på samma sätt behöver ha tillgång (rådighet) till lokaler och utrymmen för att kunna utföra uppdraget under avtalstiden, som kan vara upp emot ett tiotal år. I syfte att klargöra tillämpningen för alla berörda parter anser Region Stockholm att det i lagen eller på annat sätt behöver definieras vilka upplåtelseformer som omfattas av de nya reglerna.

14.2 Granskning på förhand

Om det, som kommittén föreslår, införs en bestämmelse i förordningen till lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid

extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap om att kommuner och regioner vid behov ska samråda med länsstyrelsen i frågor av betydelse för totalförsvaret anser Region Stockholm att det behöver preciseras närmare vad denna samrådskyldighet går ut på samt vilka verksamheter som i så fall ska omfattas.

14.3 Inledande förfarande i samrådsärenden

Region Stockholm anser att det är positivt med en möjlighet till samråd med en utpekad myndighet, framförallt fram tills dess att en tydlig praxis utvecklats.

16.2 Ekonomiska konsekvenser

De ekonomiska konsekvenser som följer av förslaget kan bli betydande i de fall Region Stockholm planerat och budgeterat för en överlåtelse eller upplåtelse som granskningsmyndigheten sedan hindrar. Region Stockholm anser därför att även kommuner och regioner samt deras bolag ska omfattas av rätten att begära inlösen efter ett beslut om försäljningsförbud, alternativt att ersättning utgår för uppkommen skada.

Förutom detta medför förslagen att verksamheterna tidsmässigt behöver ta höjd för ett samrådsförfarande samt villkora avtal av ett godkännande från länsstyrelsen.

Carina Lundberg Uudelepp
Regiondirektör